

**TER BESLUITVORMING EN
ONDERTEKENING**

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000318737

Datum
30 april 2025

Opgesteld door
[Redacted]

Samengewerkt met
DGD00/DS

Bijlage(n)
1

Aan
Van

MBZK
CZW

nota

Beslisnota reactie toetsingskader risicoprofilering

Aanleiding

Op 28 januari 2025 heeft het College voor de Rechten van de Mens een nieuw toetsingskader risicoprofilering uitgebracht om discriminatie op grond van ras en nationaliteit te voorkomen (bijlage 2). Ze hebben hiermee het toetsingskader uit 2021, dat in opdracht van het ministerie van BZK was opgesteld, naar aanleiding van nieuwe jurisprudentie, voortschrijdende wetenschappelijke en beleidsmatige inzichten, gesprekken met handhavende instanties en het maatschappelijk middenveld, aangescherpt.

In het Commissiedebat discriminatie, racisme en mensenrechten van 29 januari 2025 en in de eerste voortgangsbrief discriminatie en racisme van 25 april jl. heeft u aangegeven voor de zomer met een reactie op dit toetsingskader te komen en de motie van het lid Bamenga c.s. roept op om het toetsingskader breed te implementeren. In deze brief geeft u een reactie en licht u toe op welke wijze u het toetsingskader breed onder de aandacht brengt.

Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met het verzenden van bijgaande brief aan de Tweede Kamer met daarin een reactie op het toetsingskader risicoprofilering van het College voor de Rechten van de Mens.

Kern

De brief bestaat uit twee delen. In het eerste deel geeft u een korte reactie op het toetsingskader.

Terughoudendheid en zorgvuldigheid

- Het College stelt dat handhavende instanties in de praktijk nog onvoldoende in staat zijn om discriminatie bij risicoprofilering te voorkomen. Het College doet daarom een dringende oproep aan overheidsinstanties en private organisaties om uiterst terughoudend te zijn bij het gebruik van risicoprofilering. Wanneer organisaties toch gebruik maken van risicoprofilering, dan moeten zij aan de hoogste eisen van zorgvuldigheid voldoen.
- U geeft aan dit ter harte te nemen. De overheid acht het gebruik van risicoprofielen soms nuttig en effectief, maar dit moet met de grootst mogelijke zorgvuldigheid, behoedzaamheid, transparantie, goede monitoring en een met waarborgen omkleed proces.

Aanscherping van de norm

- Het toetsingskader geeft een stapsgewijs overzicht van de normen voor risicoprofilering die voortvloeien uit het non-discriminatierecht met betrekking tot de gronden 'ras' en nationaliteit. Het College doorloopt daarbij de discriminatietoets met twee toetsstappen: (1) de criteriatoots met de vraag of de risicoprofilering direct of indirect onderscheid maakt op grond van 'ras' of nationaliteit. (2) De rechtvaardigingstoets met de vraag of het doel van het onderscheid legitiem, en de profilering daartoe geschikt, noodzakelijk en proportioneel is.
- Anders dan in het vorige toetsingskader, stelt het College nu dat in het geval van risicoprofilering voor controles op normovertreding nooit een objectieve rechtvaardiging kan worden gegeven voor direct onderscheid op grond van 'ras', en voor geheel geautomatiseerde risicoprofilering. Het College scherpt op dit punt het toetsingskader aan.
- U geeft aan over deze aanscherping in gesprek te zijn met de verschillende departementen om te bezien op welke wijze zij hier invulling aangeven in hun uitvoeringspraktijk.

Voorzorgsplicht

- Tot slot bevat het toetsingskader een uitwerking van de voorzorgsplicht. Handhavende instanties die gebruik maken van risicoprofilering zijn verplicht om schade of nadelige effecten te voorkomen als de risico's daarop voorzienbaar en kenbaar zijn.
- Het College biedt nuttige handvatten voor organisaties om te voldoen aan deze voorzorgsplicht. De afgelopen jaren heeft de overheid al flinke stappen gezet op het terrein van bewustwording, het aanpassen van werkprocessen en het grip krijgen op algoritmische besluitvorming. In de brief geeft u daarvan een aantal voorbeelden.

In het tweede deel van de brief geeft u aan op welke wijze u het toetsingskader opnieuw onder de aandacht gaat brengen van de verschillende uitvoeringsinstanties.

Toepassing toetsingskader

- Het College neemt het voortouw in het actief onder de aandacht brengen van het toetsingskader. Zij zijn in gesprek met handhavende instanties over de risico's van risicoprofilering en het voorkomen van discriminatie.
- In aanvulling daarop benadert u samen met het College actief gemeentelijke uitvoeringsorganisaties. De afgelopen tijd is er al aandacht gevraagd voor het toetsingskader op het Platform Gemeenten en Mensenrechten. De komende tijd zoekt u aansluiting bij Discriminatie.nl, Binnenlands Bestuur en de VNG.
- Ook bent u in gesprek met de betrokken departementen over het nieuwe toetsingskader en vindt er nog voor de zomer een interdepartementale bijeenkomst plaats waarbij ook het College aansluit.

Tot slot bedankt u het College voor een bruikbaar en gebruiksvriendelijker nieuw toetsingskader over de risico's op discriminatie bij risicoprofilering. Het instrument biedt praktische handvatten voor uitvoeringsorganisaties om de complexe juridische normen uit het non-discriminatierecht op zorgvuldige wijze toe te passen in de dagelijkse uitvoeringspraktijk.

Onze referentie
2025-0000318737

Datum
30 april 2025

Toelichting

De brief wordt enkel namens u verstuurd, maar is breed afgestemd met de betrokken departementen en waar het de vervolgstappen betreft met het College voor de Rechten van de Mens.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief reactie toetsingskader risicoprofilering	Ter goedkeuring
2	Toetsingskader risicoprofilering College voor de Rechten van de Mens – integrale versie	Ter informatie (openbaar stuk via website CRM)
3	Toetsingskader risicoprofilering College voor de Rechten van de Mens – verkorte gebruiksversie	Ter informatie (openbaar stuk via website CRM)